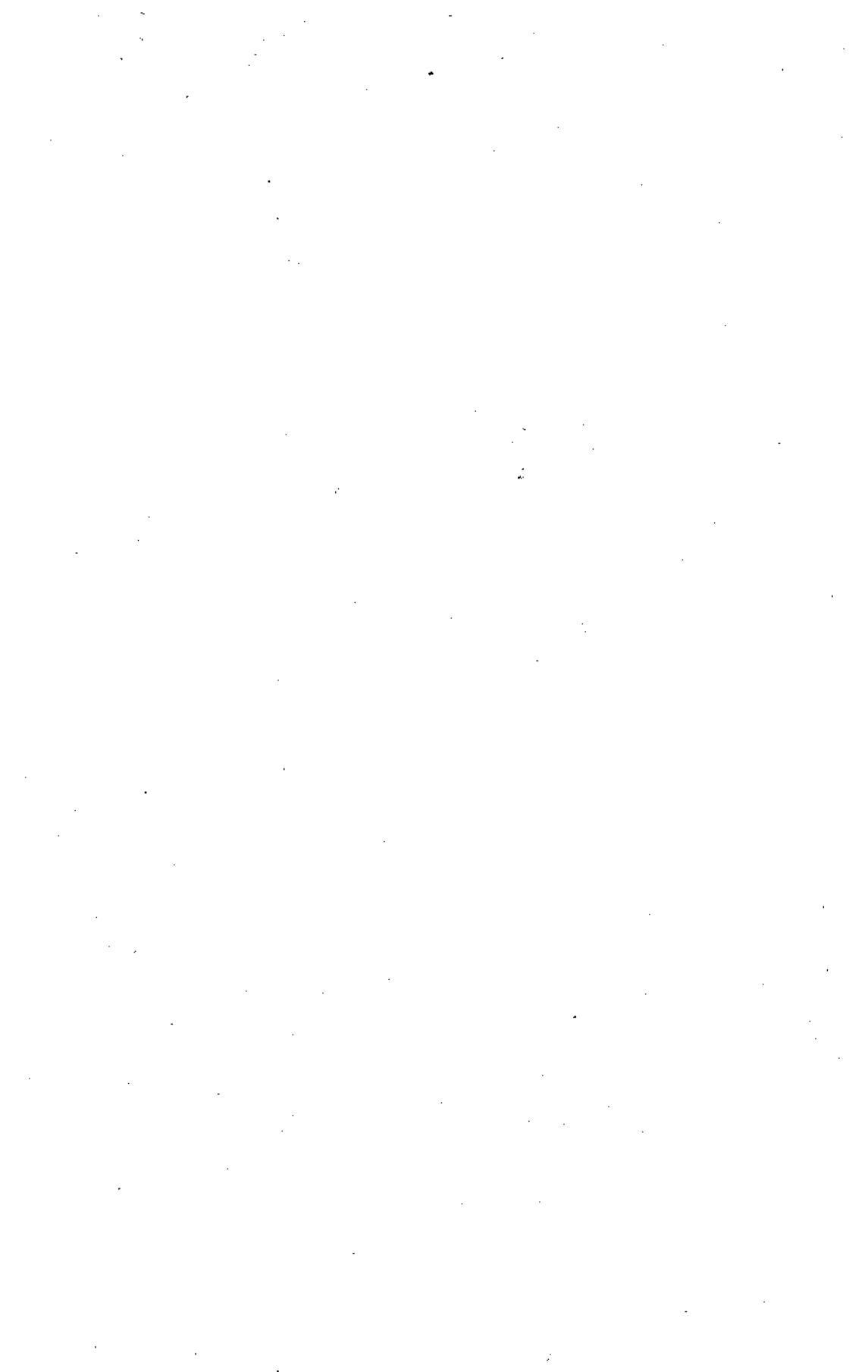

F.CASANOVAS I PUIG

EL DOCTOR JOAN FREIXAS I FREIXAS .

**Tercer Congrés d'Història de la Medicina Catalana
Lleida, 1981
Actes - Quart Volum**

EL DOCTOR JOAN FREIXAS I FREIXAS

F. Casanovas i Puig

Són diversos els motius importants per a mi, que m'han impulsat a que presentés la meva col·laboració a aquest III CONGRES D'HISTÒRIA DE LA MEDICINA CATALANA, per damunt de tot, perquè no essent en veritat un especialista en HISTÒRIA DE LA MEDICINA, com poden ratificar els molts i bons amics que tinc d'entre els METGES, el que no em manca, és un extraordinari entusiasme i admiració per la MEDICINA I LES CIÈNCIES MÈDIQUES EN GENERAL.

Es doncs, per aquest motiu que s'ha produït la meva modesta aportació d'avui i hagi decidit parlar del Dr. JOAN FREIXAS I FREIXAS, METGE Internista de renom extraordinari a Barcelona, la Barcelona de darreries del segle XIX i primera meitat del XX.

Per més que he investigat i cercat, no he pogut aconseguir totes les dades que hauria volgut. Ara bé, si que tinc la referència de que a partir del 2 d'octubre de 1875, estudia Anatomia a l'Amfiteatre que avui tan bé es conserva a l'actual edifici de la REIAL ACADEMIA DE MEDICINA, acabant la Llicenciatura i el doctorat dins dels termes lògics i naturalment sempre amb la més gran brillantesa.

El 14 de novembre de 1931, en ocasió de produir-se la primera reunió de les quatre Acadèmies oficials llavors a Barcelona, ocupant el Càrreg de President de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques hi assistí el Dr. JOAN FREIXAS I FREIXAS, amb un prestigi ja totalment consolidat.

L'any següent, precisament al 29 de maig de 1932, fou quan ingressà com a MEMBRE NUMERARI, a la REIAL ACADEMIA DE MEDICINA DE BARCELONA, Ingrés que tingué lloc amb un memorable treball o discurs amb el títol:

"EXIT PERENNAL EN L'EXERCICI DE LA MEDICINA"
DISCURS QUE FOU CONTESTAT EN NOM DE L'ACADEMIA, pel PRESIDENT DE LA MATEIXA; el PROF. DR. AUGUST PI I SUÑER.

Com a conseqüència de la veritable estimació que sempre he tingut i tinc per qualsevol llibre, opuscle o memòria que m'impresiona, és motiu que justifica que actualment, és a dir, després d'haver passat mig segle, conservi encara a la meva biblioteca la publicació de l'ACADEMIA DE MEDICINA DE BARCELONA, que inclou el treball del DR. JOAN FREIXAS I FREIXAS i la resposta del DR. AUGUST PI I SUÑER.

Aquesta publicació d'unes 50 pàgines, d'un paper no precisament gaire refinat i ja una mica esgrogueides pels anys que res no perdó nen, arribà a les meves mans quan jo comptava uns 20 anys, amb un bigotet ros incipient i ja a punt de traslladarme a Anglaterra, vaig assistir a l'esmentada Sessió acadèmica al prestigiós i curull d'història edifici de l'ACADEMIA DE MEDICINA, com tots sabeu, situat entre el carrer del Carme i el carrer de l'Hospital, precisament vora dels anomenats Jardins del Canonge COLOM vora del que fou antic HOSPITAL DE SANT PAU.

Recordo, com si fos ara mateix, més amb els 20 anys ingenus de llavors, sense cap experiència, més, aixó si, recent acabada la meva Llicenciatura en Farmàcia, com m'impresionà aquell acte acadèmic, el primer al que assistia a la meua vida i com restava amb la boca oberta embadalit i pressionat per aquell "entourage", no solament per l'edifici i la seva formidable decoració, sinó també, per la presència de totes aquelles "PRIMERES AUTORITATS" de la MEDICINA de Barcelona, precisament amb les seves testes descobertes, mentres els colls planxats, lluents i emmidonats, posaven a aquelles, com una mena de peu o suport, que encara feien més destacades i potser amb més prestigi encara.

Fou així, doncs, com ara fa mig segle, arribava a les meves mans l'exemplar imprès de l'ingrés del Dr. FREIXAS i que avui m'ha servit per redactar aquestes pàgines que he escrit amb la ploma a la ma dreta i el cor a l'esquerra... que es com jo crec que es deuen escriure les paraules més sentides.

Les pàgines escrites pel Dr. FREIXAS venen a constituir una mena de breviarí, llibre de consells i normes per l'exercici de la MEDICINA, tot plegat derivat de la gran experiència professional d'aquell clínic que tothom coneixia.

Així s'explicava que l'any 1914 hi hagués a Barcelona una greu epidèmia de tifoide derivada de la contaminació d'una de les llavors anomenades aigües potables i fou llavors quan el propi DR. FREIXAS coneuà èxits extraordinaris en el tractament d'aquella perillosa malaltia infecciosa. Es recordava precisament a casa meua, junt als meus pares, com la meua mare fou salvada d'una mort segura i inevitable.

Tot quan acabo de dir, gairebé com si un hom no digues res i si diu quelcom, com si no tingués cap importància, CAL DESTACAR QUE ES PRODUI EN UNA ÈPOCA QUE ENCARA NO ES PARLAVA DE CAP ANTIBIÒTIC, INCLUIDA LA CLOROMICETINA... Si un hom pensa amb aquest detall, esgarrifa imaginar-se com havien d'actuar els METGES de llavors, amb una mena de tractaments únicament ESPECTANTS, DE SOSTENIMENT DEL MALALT, D'APROFITAMENT DE TOTS ELS MÉS ÍNFIMS DETALLS O POSSIBILITATS PER ACONSEGUIR VÈNCER L'INFECCIÓ BACTERIANA, AMB EL SEU DESENVOLUPAMENT, CONSEQUÈNCIES I FINALMENT, UNA VEGADA VENÇUDA LA MALALTIA, ARRIVAR A LA REANIMACIÓ DEL POBRE MALALT QUE HAVIA QUEDAT, LES MÉS DE LES VEGADES, COM UNA VERTADERA SOMBRA DEL QUE HAVIA SIGUT ABANS...

El DR. JOAN FREIXAS, a l'esmentada "MEMÒRIA" inicia per fer una referència o al·lusió, LA PRIMERA, al "MORT DESCONEGUT" a aquell mort quines despulles reposant damunt d'aquella taula de marbre de l'actual Acadèmia de Medicina de Barcelona, serviran d'elements demostratius i no cal dir d'estudi, més al pertànyer a germans nostres que qui sab el que havien sigut en el temps en que visqueren junt amb l'esperit que els animava i estava segur deia el DR. FREIXAS, que una bona part no havien merescut, potser ni pels seus familiars, ni pels que transportaren els cadavers, cap consideració ni mostra d'afecte, i que l'ACADEMIA DE MEDICINA DE BARCELONA, al conservar aquella taula de marbre de dissecció, semblava voler convertir l'esmentada en "TOMBA AL MORT DESCONEGUT".

Diu més encara el Dr. FREIXAS; cada vegada que se celebra un acte Acadèmic, al posar damunt d'aquella taula de dissecció, un ram de llorer, encara sembla més que es testimonia aquella mostra de respecte i símbol d'homenatge... A fi de comptes, "EL SOLDAT DESCONEGUT" que donà la seva vida per a la Pàtria és honorat i recordat a diferents païssos en diferents monuments adients. Doncs bé, aquells que per les causes i circumstàncies més diverses deixaren les seves despulles per la CIÈNCIA, COMPTEN TAMBÉ A BARCELONA amb el seu monument de respecte, record i admiració, a la nostra Acadèmia.

Seguint en l'anàlisi que m'he proposat fer de la MEMÒRIA del Dr. FREIXAS, arribo a un punt on diu textualment:

"Per desenrotllar el tema, "EXIT PERENNAL EN L'EXERCICI DE LA MEDICINA", s'esmentaran unes dades i consideracions referents a l'origen i evolució de la MEDICINA, en relació amb la part que CATALUNYA ha prè en el seu desenvolupament, EN TRES FASES DISTINTES DE LA SEVA VIDA, per anar AL CONCEPTE QUE MAREIX ACTUALMENT EL QUE ABANS ERA L'ART DE CURAR, finalitzant amb el que el DR. FREIXAS considera L'OBLIGACIÓ PRIMORDIAL DEL METGE A ACOMPLIR AMB ELS SEUS MALALTS".

No és el meu propòsit estendre'm i ésser reiteratiu en relació amb tot quant exposa el Dr. FREIXAS, sobre tot en quant a dades històriques relatives al desenvolupament de la MEDICINA a CATALUNYA, dades que segons diu el propi Dr. FREIXAS, es troben amb tot detall al text del Dr. Lluís Comenge "LA MEDICINA A CATALUNYA".

Les tres fases històriques de la MEDICINA A CATALUNYA, poden resumir-se com s'indica a continuació:

- ÈPOCA ROMÀNICA
- ÈPOCA DE LA DOMINACIÓ SERRAINA I ÈPOCA DE LA RECONQUESTA
- EDAT MODERNA

Crec que és interessant de fer esment, tal com diu el Dr. FREIXAS, que aquesta "EDAT MODERNA" pot ésser estudiada en dos períodes, que només esmentaré a títol orientatiu o de sistematització:

PRIMER PERÍODE

- Des de la rendició de Granada i descobriment d'Amèrica, fins a la fundació del Col·legi de Cirurgia de Càdis per PERE VIRGILI, és a dir, des de les darreries del segle XV, fins a mitjans del segle XVIII.

SEGON PERÍODE

- Des del segle XVIII fins als nostres dies.

Seguint amb la meua ben modesta i senzilla exposició de tot el que més m'impresionà de la "MEMÒRIA" del Dr. FREIXAS, si que fare esment d'una part que em sembla entendre és una de les més importants i potser "més inèdita". Em refereixo a quelcom que a L'ACTUALITAT S'HA gairebé perdut: o sia "LA CONEIXENÇA DEL MALALT".

Diu el DR. FREIXAS:

La missió del METGE que vol complir amb el seu deure, encara és mes complexa i dilatada.

No n'hi ha prou que el Metge conegui l'explicació detallada de totes les malalties; no resulta suficient; deu conèixer cada una de les malalties, en cada una de les seves particularitats

- EXPLORACIÓ
- DIAGNÒSTIC
- PRONÒSTIC
- TRACTAMENT

i tot això, estant, com també es diu amb llenguatge poc acadèmic, "ESTANT AL DIA", el que vol dir que el METGE PRESTIGIÓS I CONSCIENT" NO DEU PARAR D'ESTUDIAR MAI, DURANT TOTA LA SEVA VIDA".

Pel que respecta al coneixement del malalt, diu el DR. FREIXAS, el Metge no pot tenir exist positius més que visitant malalts, de manera que al visitar-los, els pugui conèixer, i diferenciar-los, i així no aplicarà a tots els malalts que tinguin una mateixa malaltia, ni els mateixos medicaments ni les mateixes dosis, que moltes vegades es donen els tractats especialitzats d'una manera orientativa només.

Conèixer el malalt, significa, diu el Dr. FREIXAS, complir amb la finalitat primordial de la Medicina i la possessió d'un tercer element de compenetració amb ell, factor aquest que sempre es deu tenir molt en compte.

I com conèixer al malalts...?

En aquest capítol, per a mi el més important, el més interessant

el més valuós, el més il·lustratiu i el més formatiu de la seva "MEMÒRIA", hi ha paràgrafs, que al meu modest entendre, són vertaderament lapidaris, és a dir, que estimo són dignes d'ésser picats damunt de pedra i seguidament col·locats a les parets...

Per il·lustrar quant acabo de dir, transcriuré algun d'ells, així només agafats al vol, tota vegada que si un s'hi pensés gaire, no sabria quin escollir. Tots són correctes i perfectament pensats i redactats:

"Tingui's en compte, a més, que la superioritat científica en que es troba el METGE, el coneixement que ha d'assolir respecte a la manera d'ésser dels malalts i saber tractar-los, coneixement que ha après ENTRE GLÒRIES, POQUES, i DISGUSTOS, MÉS, LI CREEN OBLIGACIONS PRECISES A ACOMPLIR. EL METGE, EN LES RELACIONS QUE DEU MANTENIR AMB EL SEU MALALT, DEU ARRIVAR A APRENDRE UNA DE LES COSES QUE MÉS DIFÍCILS SON D'ACONSEGUIR I DOMINAR: SABER PERDRE...!!!"

Dit el precedent, que jo considero paraules plenes de la més gran saviesa, el Dr. FREIXAS, s'estén en nombroses i lluminoses exposicions de casos i més casos procedents dels seus arxius particulars en els que es descriuen seqüències impresionants demostratives de l'extraordinària importància que té pel METGE, el que ell en diu: EL CONEIXEMENT DEL MALALT ...!!!

Tot plegat condueix a matitzar, admirar i estimar al "METGE DE FAMÍLIA" independent d'empreses comercials, aleshores (d'això fa només que CINQUANTA ANYS...) anomenades GERMANDATS, i no depenent, en absolut més que de les exigències que deriven DELS PROPIS MALALTS I LES SEVES MALALTIES.

Un xic més avall, seguint a la mateixa memòria del DR. FREIXAS, diu també textualment:

"Per últim, crec que pel que es refereix a l'actuació directa i personal del METGE, devem efectuar en tots els casos i abans que tot, l'entusiasta aplicació de la MEDICINA MORAL, convençuts d'obtenir els indiscutibles beneficis que proporciona: aquesta MEDICINA MORAL, que com hem demostrat en el transcurs de nostre treball, RESULTA LA PART SUPERLATIVA DE NOSTRA CIÈNCIA, immutable en el temps, beneficosa sempre, que no requereix per adaptar-la a cada pas, més que el compliment del nostre deure, que és el reflexe de la COMPENETRACIÓ QUE DEVEM MANTENIR AMB NOSTRE GERMA MALALT; QUE NO ENS EXIGEIX, PER FER-NÉ US, MÉS QUE LA NOSTRA NATURAL I EXPONTÀNIA ACTUACIÓ, CURULLA DE SINCERITAT I BROADADA I FETA FERMA AMB EL CORRESPONENT BAGATGE DE CONEIXEMENTS OBTINGUTS MERCÉS A L'ESTUDI, FERVORÓS I CONSTANT DEL MALALT I DEL LLIBRE; I TOT PLEGAT COMPLETAT AMB L'APLICACIÓ DELS PROCEDIMENTS D'INVESTIGACIÓ QUE ENS CONDUÏXIN A LA POSSESIÓ DE LA VERITAT, A FI DE COMPTES CONVERGENT AMB ELS DESITJOS DEL PROPI MALALT".

Ací s'acaba l'inoblidable "MEMÒRIA" de l'ingres del celebrat Dr. JOAN FREIXAS I FREIXAS A L'ACADEMIA DE MEDICINA.

Tinc especial interès en destacar que tot quant acabo de

transcriure i comentar fou escrit FA EXACTAMENT CINQUANTA ANYS... és a dir, ara farà exactament MIG SEGLE...

Arribat a aquest punt, jo em preguntaria.

¿No creu l'amable lector que en el fons hi havia unes paraules i uns pensaments que semblaven profètics...?

No recordo exactament qui va dir: "QUE LES COMPARACIONS SEMPRE SON ODIOSAS...". Ara bé... llegint les sàvies paraules del DR. JOAN FREIXAS I FREIXAS d'ara fa cinquanta anys, i vertent les seves idees i pensaments damunt la MEDICINA ACTUAL (1981), res tindria d'estrany que ens veièssim obligats a meditar, pensar o considerar, com precisament a l'any 1932, o sia ara farà exactament 50 anys, ja quelcom que es preveia o es temia, del que més tard havia d'ocórrer.

Tinc especial interès en posar de manifest i deixar ben aclarit que no és pas el meu propòsit ni pontificar, ni molt menys dir que això o allò sia millor o pitjor...

Prefereixo ésser totalment objectiu i guardar-me pels meus endins, quina és la meua opinió directa o subjectiva...

Estic convençut, ja després dels anys que pesen damunt meu, que aquesta és la posició que haig de prendre, i deixar que la pròpia realitat dels fets, l'evidència dels resultats, donin la resposta justa sobre tot quant digué el propi DR. JOAN FREIXAS I FREIXAS i ho digué ara fa cinquanta anys...

Prendre una altra actitud, estic segur que podria conduir-me a que es formés de mi una imatge equivocada, cosa que en el fons és el que em dolria més.

Un home, admeto, pot ésser criticat, pensant que està equivocat en els seus conceptes o apreciacions de les coses... El que mai admetria és que se'm criticqués o es formés de mi un mal concepte per manca de SINCERITAT, o D'HAYER-ME OBLIDAT DE QUINS SÓN ELS PRINCIPIS QUE JO CONSIDERO ETERNES PER NO DIR BÍBLICS, DE LA VERITAT, L'HONESTITAT, LA JUSTÍCIA... I PER DAMUNT DE TOT, L'AMOR AL PROPSME...

Ara per acabar les meves notes, que he preparat o elaborat amb tot l'amor de que sóc capaç, em sabria molt greu no adjuntar i transcriure unes paraules escrites pel Prof. Dr. August Pi i Suñer, en contestar al DR. JOAN FREIXAS. Crec totalment innecessari posi de manifest la vàlua, garantia i ponderació d'aquest Professor, quin prestigi no restà dins de nostres fronteres, arribant les seves paraules a ésser preses en consideració en Universitats ben llunyanes i no pas sense un èxit rotund i definitiu.

Diuen així mateix:

"Cal cuidar de l'educació dels METGES.

Que siguin honrats...!

La vida és dura i la competència sagnant...

Cal cuidar repetelxo de l'educació dels METGES...

Que pensi el METGE que una vegada perduda la categoria espiritual de la carrera, en vindran sens dubte aviat, els estentors materials...

Aquella afirmació del SACERDOT que ha fet somriure a alguns

"esperits forts", és quelcom més que una frase ingènua...
 El dia que el METGE, devingui un assalariat, sense lligams
 morals amb el pacient, el METGE serà llavors UN PROLETARI
 MÉS, i el malalt (POBRE MALALT...!!!) UN NUMERO MÉS
 D'UNA LLISTA.

Són en gran nombre els senyals de que ja hi ha molts que
 en tornen DE LA INDUSTRIALITZACIÓ DE LA MEDICINA.

A la UNIO SOVIETICA MATEIXA, S'HI ADVERTEIXEN I A ALEMANYA
 CREIX EL DESCONTENT PER LES ANOMENADES "KRANKENKASSEN"...
 AVUI PASSEM NOSALTRES PEL PERILL D'UNES ANOMENADES
 MUTUALITATS QUE NO TENEN NI L'EXCUSA D'ÉSSER INSTITUCIONS
 SOCIALITZANTS.

DESSOTA D'UNA FAÇANA NO HI HA MÉS QUE L'EXPLOTACIÓ
 DEL METGE PEL PATRÓ, QUE SOVINT ES UN QUE ES DIU COMPANYY
 I COL.LEGA PER LA LLEI.

CAL CRIDAR PER TOT ARREU QUE D'ELLES, NOMÉS EN PATEIX,
 NO SOLAMENT EL METGE, SINÓ ENCARA MOLT MÉS, EL PROPI
 MALALT, I TOT PLEGAT EN BENEFICI D'UNS MERCADERS DE
 L'IGNORÀNCIA HUMANA I APROFITATS DE LES DIFICULTATS
 ECONÒMIQUES DE L'EPOCA.

SENSE UN SUPORT MORAL, L'EXERCICI DE LA MEDICINA ES
 CONVERTEIX EN UNA ACTIVITAT MECÀNICA, QUE HA PERDUT
 TOT PERFUM HUMÀ.

CONSERVANT ELS VALORS ETERNS, CONSERVANT L'HONESTITAT,
 LLAVORS SI QUE SERA POSSIBLE:

"L'EXIT PERENNAL EN L'EXERCICI DE LA MEDICINA"

defensat i tan ben exposat pel DR. JOAN FREIXAS I FREIXAS.

Per acabar la meva exposició, poso de manifest que tot
 quan acabo de dir o transcriure, fou dit i imprès pel Dr. JOAN
 FREIXAS I FREIXAS i el Dr. AUGUST PI I SUÑER, ambdós, dues
 personalitats de la MEDICINA de fa NOMÉS CINQUANTA ANYS...

Acabament...!!!